

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

نگاهی به تحریم‌های ایران

اعمال اولین تحریم آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب‌سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

گروه: روابط بین‌الملل

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۲	الف - تعریف و تاریخچه تحریم‌ها علیه ایران.....
۳	ب - تحریم‌های ایران بر اساس عامل تحریمی.....
۳	۱- تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل.....
۳	واکنش تحریمی شورای امنیت (جدول شماره ۱).....
۳	۲- تحریم‌های اتحادیه اروپا.....
۴	واکنش تحریمی اتحادیه اروپا (جدول شماره ۲).....
۴	۳- تحریم‌های آمریکا بر ضد ایران (تحریم‌های اعمال شده توسط دولت و کنگره ایالات متحده آمریکا).....
۵	۱- ۳ - تعدادی از فرامین اجرایی رییس جمهوری آمریکا.....
۶	۲- ۳ - تعدادی از قوانین مصوب تحریمی.....
۷	تحریم‌هایی که بر اساس دستورهای اجرائی رئیس جمهور آمریکا علیه ایران وضع شده‌اند. (جدول شماره ۳).....
۷	قوانین مصوب کنگره آمریکا علیه ایران (جدول شماره ۴).....
۸	دسته‌بندی تحریم‌ها در نگاه کلی.....
۹	مهم‌ترین تحریم‌های آمریکا، اتحادیه اروپا و شورای امنیت بر ضد ایران.....
۱۰	۴- برجام و تحریم‌ها.....
۱۰	چالش لغو تحریم‌ها (سرنوشت تحریم‌ها در برجام).....

یکی از نام‌آشنا‌ترین و پرکاربردترین واژه‌ها و ابزارهای سیاسی در عرصه مناسبات ایران و غرب به ویژه در سه دهه اخیر واژه «تحریم» است. قدمت بکارگیری این واژه سیاسی به عنوان ابزار ضد ایرانی به ماه‌های آغازین پیروزی انقلاب اسلامی بر می‌گردد. در واقع اقدامات آمریکا و غرب علیه جمهوری اسلامی ایران گستره چشمگیری همچون: تهدید و تطمیع (سیاست چماق و هویج)، تهدید به استفاده از نیروی نظامی و قهرآمیز، عملیات پنهان در چارچوب اقدامات ستیزه‌جویانه و تحریم اقتصادی را در بر می‌گیرد.

تاریخ گواهی می‌دهد اول خرداد ۱۳۵۹ اولین باری است که دولت آمریکا بر ضد حکومت نوپا و انقلابی ایران به طور رسمی مجموعه اقدامات تنبیهی و به زبان ساده‌تر تحریم‌های اقتصادی را اعمال کرد. تحریم‌های ضد ایرانی از آن تاریخ تاکنون چندین بار درگیر فراز و فرود و گسترش دامنه اجرایی شد. یکی از مهم‌ترین بهانه‌های گسترش دامنه تحریم‌ها بر ضد ایران مقطع «ارجاع پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت سازمان ملل» است به طوری که پس از این تاریخ شورای امنیت و اتحادیه اروپایی به مجموعه تحریم‌گران جمهوری اسلامی اضافه شدند. بخشی از تحریم‌ها با پایان مذاکرات هسته‌ای و دستیابی به برجام دستخوش تغییرات زیادی شد به گونه‌ای که بخشی از آنها به طور کامل در هفته اول دستیابی به برجام لغو شد (تحریم‌های شورای امنیت) بخشی دیگر پس از یک سال به طور کامل لغو شد (تحریم‌های هسته‌ای اتحادیه اروپایی) برخی دیگر نیز متوقف شد. (تحریم‌های هسته‌ای آمریکا) اما دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا پس از آنکه در دوره تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری اش، برجام را برای آمریکا بی ارزش بیان می‌کرد، در نهایت در تاریخ ۸ می ۲۰۱۸ (۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷)، خروج آمریکا از برجام را اعلام کرد. بر این اساس وزارت خزانه‌داری آمریکا نیز با صدور دستور العملی بازگشت تحریم‌ها را در دو مقطع ۹۰ روزه (همه تحریم‌ها به جز نفت) و ۱۸۰ روزه (تحریم خرید نفت ایران) را تصریح کرد.

اما آیا تحریم‌ها، در همه این مدت چهل سالی که از پیروزی انقلاب اسلامی می‌گذرد و فراز و نشیب‌هایی که ملت ایران گذرانده‌اند، آمریکا را به هدف خود در تغییر رفتار و یا تغییر رژیم رسانده است؟ آمریکا طی ۴۰ سال گذشته نه تنها به هدف خود نرسیده است، بلکه مقاومت و ایستادگی مردم و نظام افزونتر شده است. نگاهی می‌کنیم بر انواع تحریم‌ها طی ۴۰ سال گذشته از سوی آمریکا و متحدینش.

تحریم‌های اقتصادی؛ مجموعه اقدامات خرابکارانه‌ای است که ضمن دستکاری در روابط و همکاری‌های اقتصادی، تأمین اهداف سیاسی خاص را مد نظر دارد. تحریم اقتصادی اقدام برنامه‌ریزی شده یک یا چند دولت از طریق محدود کردن مناسبات اقتصادی برای اعمال فشار بر کشور هدف با مقاصد مختلف سیاسی است. بنابراین تحریم یا سانکسیون (Sanction)، نوعی جریمه است که با هدف واداشتن تحریم شونده به اطاعت از اراده مطلوب سیاسی صورت می‌گیرد، مانند: تحریم‌های ایران!

نخستین تحریم جامع سراسری علیه ایران در دوران معاصر، تحریم ایران از سوی انگلستان در واکنش به انتخاب دکتر محمد مصدق به وزارت بود که وی هدف ملی‌سازی صنعت نفت را دنبال می‌کرد. بنابراین اولین قطعنامه شورای امنیت علیه ایران در زمان نخست وزیر محمد مصدق و بمنزله واکنش علیه ملی شدن صنعت نفت ایران صادر شد.

اما آمریکا نیز در سال ۱۹۸۰ تحریم‌های اقتصادی وسیعی را در واکنش به تسخیر لانه جاسوسی در تهران علیه ایران وضع نمود. دولت آمریکا پس از آنکه تمامی راه‌های سیاسی و نظامی ممکن برای واداشتن ایران به آزادسازی جاسوسانش در تهران را تجربه کرد، حربه تازه‌ای به نام محاصره اقتصادی را علیه جمهوری اسلامی ایران به کار گرفت و در روز اول خرداد ۱۳۵۹ رسماً آغاز حصر اقتصادی علیه ایران را اعلام نمود.

این تحریم تنها تحریم اعمالی آمریکا بر ضد ایران اسلامی نبود بلکه سرآغازی بر داستان پرفراز و فرود تحریم‌های ایران بود به گونه‌ای که در دوره زمامداری بیل کلینتون، روند تحریم‌های ایران شدت گرفت یعنی در سال ۱۹۹۵، کلینتون رئیس جمهور وقت آمریکا اقدام به وضع تحریم‌هایی نمود که به موجب آن شرکت‌های نفتی آمریکایی از سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز ایران منع شده بودند. همچنین روابط بازرگانی با ایران نیز یک‌جانبه قطع گردید. (تحریم داماتو و ایلسا)

اما از سال ۲۰۰۱، دو پدیده جدید در عرصه سیاست تحریم اقتصادی نمودار شد:

نخست، پیدایش و گسترش تحریم اقتصادی علیه افراد و سازمان‌های غیر دولتی؛

دوم، گسترش فزاینده تحریم‌های هوشمند.

بی شک پرونده هسته‌ای ایران دیگر عامل مهمی است که موج جدید تحریم‌ها را بر ضد ایران روان ساخت. در تاریخ ۲۳ مرداد ۸۱ دروغگویی‌های منافقین با بهره بردن از ظرفیت‌های نظام رسانه‌ای استکبار، هجمه سازمان یافته‌ای به این بهانه را در سطح گسترده‌ای علیه ایران اسلامی تدارک دید و در پی آن تحریم‌های ایران به موازات گسترش کیفی، گسترش کمی را تجربه کرد.

براین اساس به مناسبت روز اول خرداد که اولین تحریم آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران اعمال شد نگاهی گذرا می‌کنیم به عوامل و علل اعمال تحریم‌ها علیه ایران.

ب - تحریم‌های ایران بر اساس عامل تحریمی

۱- تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل

قطعنامه‌های شورای امنیت علیه برنامه هسته‌ای ایران ضمن آنکه مجموعه تحریم‌های جدیدی را علیه جمهوری اسلامی ایران به تصویب می‌رساند، چارچوب قانونی جدیدی را در اختیار آمریکا قرار می‌داد تا حلقه تحریم‌های یکجانبه خود علیه ایران را تنگ‌تر و تنگ‌تر کند. پس از محکومیت برنامه هسته‌ای ایران طی شش قطعنامه شورای امنیت، موضوع برنامه هسته‌ای ایران ابعادی بین‌المللی به خود گرفت. البته این تحریم‌ها به طور مستقیم اقتصاد ایران را مورد هدف قرار نمی‌داد اما در عین حال این تحریم‌ها به صورت مزورانه برای ضربه زدن به اقتصاد ایران طراحی شدند. برای مثال همواره ادعا شد که تحریم بانک سپه و کشتیرانی ایران، صرفاً به لحاظ ارتباطات مشکوک این دو نهاد با پرونده هسته‌ای ایران صورت گرفت.

قطعنامه شماره ۱۶۹۶، قطعنامه شماره ۱۷۳۷، قطعنامه شماره ۱۷۴۷، قطعنامه ۱۸۰۳، قطعنامه شماره ۱۸۳۵، قطعنامه شماره ۱۹۲۹، قطعنامه ۱۹۸۴، هفت قطعنامه تحریمی شورای امنیت علیه جمهوری اسلامی در خصوص پرونده هسته‌ای بودند که به شرح زیر است؛

- واکنش تحریمی شورای امنیت (جدول شماره ۱)

ردیف	قطعنامه تحریمی شورای امنیت	سال	عدم اشاعه (سلاح گستر جمع)	تروریسم	حقوق بشر	موارد دیگر ^۱	وضعیت تحریم	انرژی اقتصادی
۱	۱۶۹۶	۱۳۸۵/۰۴/۰۹	*				لغو شده	-
۲	۱۷۳۷	۱۳۸۵/۱۰/۰۲	*				لغو شده	کم
۳	۱۷۴۷	۱۳۸۶/۰۱/۰۴	*				لغو شده	کم
۴	۱۸۰۳	۱۳۸۶/۱۲/۱۳	*				لغو شده	زیاد
۵	۱۸۳۵	۱۳۸۷/۰۷/۰۶	*				لغو شده	-
۶	۱۹۲۹	۱۳۹۰/۰۳/۱۹	*				لغو شده	زیاد
۷	۱۹۸۴	۱۳۹۰/۰۳/۱۹	*				لغو شده	-

بالاخره تمام ۷ قطعنامه تحریمی شورای امنیت علیه جمهوری اسلامی با قطعنامه ۲۲۳۱ این شورا در تاریخ ۲۹ تیر ۱۳۹۴ مطابق با ۲۰ جولای ۲۰۱۵ منقضی و در نتیجه تحریم‌های هسته‌ای شورای امنیت علیه جمهوری اسلامی لغو شد.

۲- تحریم‌های اتحادیه اروپا

پس از قطعنامه شماره ۱۹۲۹ شورای امنیت (۹ ژوئن ۲۰۱۰ برابر با ۹ خرداد ۱۳۸۹)، تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه ایران به تدریج بمانند تحریم‌های یکجانبه آمریکا علیه ایران گسترش یافت. اتحادیه اروپا از ۲۷ فوریه سال ۲۰۰۷ برابر

۱ - منظور از موارد دیگر؛ تحریم‌هایی است که غیر از موارد ذکر شده در بالا است و شامل موارد اندکی است مانند تحریم دلار و واردات کالا به ایران که جزو تحریم‌های اولیه است.

با هشتم اسفند ۱۳۸۵ و در پیروی از قطعنامه شورای امنیت، اقدام به اعمال برخی محدودیت‌ها در ارسال قطعات، تجهیزات و فناوری‌ها به ایران کرد که می‌توانست در پیشبرد فناوری‌های موشکی و هسته‌ای موثر واقع شود. این محدودیت‌ها در سال‌های بعد گسترش یافت و تجهیزات و فناوری‌های بیشتری را شامل شد. همچنین از آن زمان بازرسی کالاهای ارسال شده به ایران از طریق مسیرهای زمینی و دریایی افزایش یافت.

– واکنش تحریمی اتحادیه اروپا (جدول شماره ۲)

واکنش تحریمی اتحادیه اروپا							
ردیف	قطعنامه تحریمی اتحادیه اروپا	سال	عدم اشاعه (سلاح کشتار جمعی)	توروریسم	حقوق بشر	موارد دیگر ^۱	وضعیت تحریم اقتصادی
۱	تحریم بخش انرژی و کشتیرانی ایران	ژوئیه ۲۰۱۰	*				لغو شده کم
۲	تحریم ۱۸۰ شخصیت حقیقی و حقوقی	۲۰۱۱/۱۱/۰۱	*				لغو شده زیاد
۳	تحریم صنعت نفت و بانک مرکزی ایران	۲۰۱۲/۰۱/۲۳	*				لغو شده زیاد
۴	تحریم ورود ۱۸ فرد ایرانی به اروپا و حساب‌های بانکی آنها	۲۰۱۲/۰۳/۲۴	*		*		لغو شده کم
۵	تحریم واردات نفت از ایران به اروپا	۲۰۱۲/۰۴/۱۱	* معاونت‌سازی				لغو شده زیاد
۶	تحریم ۹ فرد ایرانی به اتحادیه اروپا	۲۰۱۳/۰۳/۱۱	*				لغو شده کم

با دستیابی به توافق هسته‌ای و اجرای رسمی آن در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۷، تحریم‌های اتحادیه اروپا براساس زمانبندی مقرر در جریان لغو قرار گرفت و در حال حاضر تمامی این تحریم‌ها لغو شده است.^۲

۳- تحریم‌های آمریکا بر ضد ایران (تحریم‌های اعمال شده توسط دولت و کنگره ایالات متحده آمریکا)؛

با نگاهی به فهرست تحریم‌های وضع شده از سوی ایالات متحده آمریکا علیه ایران می‌توان دریافت که به طور کلی این قوانین به دو دسته تقسیم می‌شوند: تحریم‌هایی که توسط کنگره وضع شده‌اند و تحریم‌هایی که توسط شخص رئیس‌جمهور وضع شده‌اند و به «فرمان اجرائی» مشهورند.

تحریم‌هایی که بر اساس فرمان اجرایی رئیس‌جمهور وضع شده‌اند، بر حسب اختیاراتی هستند که قانون اختیارات اضطراری اقتصادی (IEEPA) به رئیس‌جمهور می‌دهد که بر اساس این قانون، رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا می‌تواند هر زمان که وضعیت اضطراری را در رابطه با یک کشور تشخیص دهد، محدودیت‌هایی را در رابطه با تبادلات اقتصادی با آن کشور اعمال کند. دولت ایالات متحده آمریکا از مارس ۱۹۹۵ از این اختیار در رابطه با جمهوری اسلامی ایران استفاده کرده و چنین وضعیتی را در خصوص تهران اعلام کرد.

۱ - منظور از موارد دیگر؛ تحریم‌هایی است که غیر از موارد ذکر شده در بالا است و شامل موارد اندکی است مانند تحریم دلار و واردات کالا به ایران که جزو تحریم‌های اولیه است.

۲ - خبرگزاری فارس ۱۳۹۴/۰۷/۲۶

۱/ فرمان اجرائی شماره ۱۳۳۸۲ که در سال ۲۰۰۵ و توسط جرج دبلیو بوش امضا شد. طبق این قانون، معامله با افراد و نهادهایی که در صنعت هسته‌ای ایران نقش و فعالیت دارند منع شده و اموال این افراد - نهادها در آمریکا مسدود می‌شود. در نتیجه گرچه شاید لغو این قانون به توسعه صنعت هسته‌ای ایران کمک می‌کند، اما به طور کلی بر اقتصاد ایران تاثیر شگرفی ندارد.

۲/ دومین مورد، فرمان اجرائی شماره ۱۳۶۲۲ است که بر اساس آن، تحریم‌هایی علیه شرکت‌های مرتبط با صنعت پتروشیمی ایران اعمال شد. این تحریم‌ها به بهانه قطع منابع مالی بخش پتروشیمی ایران که دومین منبع درآمد ایران به شمار می‌رود، اجرائی شده و وزارت امور خارجه آمریکا هر از گاهی برخی شرکت‌های پتروشیمی را به دلیل وارد شدن آگاهانه در معاملات عمده به منظور خرید یا دریافت محصولات پتروشیمی از ایران بر اساس این قانون تحریم می‌کند. طبیعی است که چون ایران هم‌چنان به منابع نفتی خود برای تامین سرمایه‌های اقتصادی خود نیازمند است، هر قانونی که صنایع پتروشیمی را هدف بگیرد، بر اقتصاد ایران بسیار تاثیرگذار است.

۳/ یکی دیگر از تحریم‌های تاثیرگذار بر اقتصاد ایران، فرمان اجرائی شماره ۱۳۵۹۹ است که به طور مشخص تحریم بانک مرکزی ایران را هدف گرفته و مقرر می‌دارد که دارایی‌های آن در قلمرو آمریکا باید توقیف شود. قانون مزبور به دولت آمریکا این اختیار را می‌دهد که اگر تایید کند که بانک مرکزی ایران به تامین مالی تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی نمی‌پردازد یا سپاه پاسداران یا سایر اشخاص تحریم شده در دستورهای اجرایی ۱۳۲۲۴ و ۱۳۳۸۲ را حمایت مالی نمی‌کند، این تحریم را ملغی نماید. به عبارت دیگر، در این خصوص، دولت آمریکا نمی‌تواند تحریم را راسا ملغی نماید اما این اختیار را دارد که در صورتی که امور مزبور را تایید کند، تحریم بانک مرکزی را لغو نماید.

۴/ فرمان اجرائی شماره ۱۳۶۰۸ که بر حسب این دستور اواما، افراد غیر آمریکایی که تحریم‌های ایران و سوریه را نقض کرده‌اند از ورود به خاک ایالات متحده محرومند و انجام برخی تراکنش‌ها با این گروه ممنوع است نیز جز قوانینی است که شاید دولت آمریکا پس از توافق هسته‌ای لغو نماید، گرچه بر اساس ارزیابی گروه بحران، این تحریم‌ها نتوانسته بر اقتصاد ایران تاثیر شگرفی داشته باشد اما علی‌الظاهر در تسهیل تعاملات بین‌المللی موثر خواهد بود.

۵/ فرمان اجرائی شماره ۱۲۱۹۰ که توسط جیمی کارتر صادر شد و تمام دارایی‌ها و منافع تحت مالکیت دولت ایران، تشکیلات وابسته و مجموعه‌های تحت کنترل آن و همین‌طور بانک مرکزی ایران که در قلمرو قضایی ایالات متحده قرار دارد یا در اختیار افراد تحت حوزه قضایی ایالات متحده هستند یا قرار می‌گیرند را مسدود کرد. از سال ۱۹۷۹ تاکنون، تمام روسای جمهوری ایالات متحده همه ساله ایران را «تهدیدی خارق‌العاده و غیر عادی» برای «امنیت ملی، سیاست خارجی یا اقتصاد» آمریکا خوانده و به این بهانه قانون "وضعیت اضطراری علیه تهران" را تمدید کرده‌اند.

۶/ فرمان اجرائی شماره ۱۳۲۲۴ که به موجب آن، تراکنش‌های مالی با افرادی که از تروریسم حمایت می‌کنند، یا به انجام اقدامات تروریستی تهدید می‌نمایند و یا مرتکب این اقدامات می‌شوند منع گردیده و دارایی‌های این افراد را نیز مسدود می‌کند.

طبق قوانین ایالات متحده، اوپاما می‌تواند اجرای هر قانونی از کنگره را به مدت ۶ ماه به تاخیر بیندازد اما آن چه توسط کنگره تصویب شده و قانونی مدون است، برای فسخ نیازمند تایید مجدد کنگره می‌باشد که بیشتر قوانین تاثیرگذار بر اقتصاد ایران، از این دست قوانین است.

۱/ قوانینی که تحت عنوان "اختیارات دفاع ملی" در سال ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ به تصویب رسیده است، بر بخش‌های مالی ایران محدودیت‌هایی را اعمال می‌کند؛ از جمله این که بانک‌های خارجی را تهدید می‌کند که در صورت خرید یا فروش "نفت یا فرآورده‌های نفتی" از یا به ایران، از ارتباط با سیستم مالی آمریکا محروم خواهند شد و از این رو بر تراکنش‌های نفتی ایران و منبع درآمد جمهوری اسلامی بسیار تاثیرگذار است.

۲/ قانون "منع گسترش تسلیحات هسته‌ای توسط ایران" و قانون "منع دستیابی ایران، کره شمالی و سوریه به تسلیحات کشتار جمعی" از جمله این موارد هستند.

۳/ طبق بخش ۳۱۱ قانون میهن‌دوستی آمریکا، کشورهایی که به پول شویی متهم هستند، از تراکنش‌های مالی بین‌المللی محروم می‌شوند و ایران نیز جز کشورهایی است که در سال ۲۰۱۱ به پول شویی متهم شده است. این قانون به شدت ایران را در تراکنش‌های بین‌المللی محدود می‌کند.

۴/ قانون کاهش تهدیدات ایران (TRA) و قوانین حقوق بشری سوریه نیز یکی دیگر از قوانینی است که چون هدفش محدود کردن توانایی ایران در استفاده از درآمدهای نفتی حاضر در موسسات مالی خارجی و ممانعت از بازگرداندن آن درآمدها به ایران است، از سال ۲۰۱۲ تاثیر شگرفی بر اقتصاد ایران داشته است.

۵/ کنگره آمریکا به دلیل وابستگی درآمدهای دولت ایران به درآمد فروش نفت و وابستگی اقتصاد ایران به واردات کالا و به‌طور خاص بنزین، در ادامه تصویب قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت سازمان ملل، «قانون جامع تحریم‌ها، مسئولیت‌پذیری و محرومیت ایران» CISADA را تصویب کرد که با امضای اوپاما در اول جولای ۲۰۱۰ اجرایی شد. بر اساس تنها بخشی از این قانون شرکت‌هایی که بیش از ۲۰ میلیون دلار در بخش نفت و گاز ایران سرمایه‌گذاری کنند یا سالانه بیش از پنج میلیون دلار در سال بنزین به ایران بفروشند، از کمک بانک آمریکا برای صادرات، دریافت وام بیش از ۱۰ میلیون دلار در سال از موسسات آمریکایی، فروش کالا یا خدمات به دولت آمریکا، صادرات به آمریکا، معامله در مبادلات خارجی با افراد آمریکایی، ایجاد هرگونه حساب یا پرداخت با موسسات مالی آمریکایی و تحصیل، نگهداری و تجارت اموال مستقر در آمریکا محروم می‌شوند. این قانون در راستای اعمال فشار به شرکت‌های خارجی برای رعایت تحریم‌ها و انزوای ایران در تعاملات بین‌المللی است و بر اقتصاد وابسته به نفت ایران، تاثیر بسیاری دارد.

۶/ مجموعه‌ای از فرمان‌های اجرائی رییس جمهور نیز باید برای تعلیق یا لغو از کنگره مجوز بگیرد، این قوانین شامل فرمان اجرائی ۱۲۹۵۷، فرمان اجرائی ۱۲۹۵۹، فرمان اجرائی ۱۳۰۵۹، فرمان اجرایی ۱۳۵۹۰، فرمان اجرایی ۱۳۶۲۸ و فرمان اجرائی ۱۳۵۷۴ است که عمدتاً منع تراکنش اقتصادی بر ایران را دنبال می‌کنند و همگی بر اقتصاد ایران تاثیرگذار هستند.

اما تحریم‌های آمریکا به زبان آمار بدین شرح است:

تحریم‌هایی که بر اساس دستورهای اجرائی رئیس جمهور آمریکا علیه ایران وضع شده‌اند. (جدول شماره ۳)

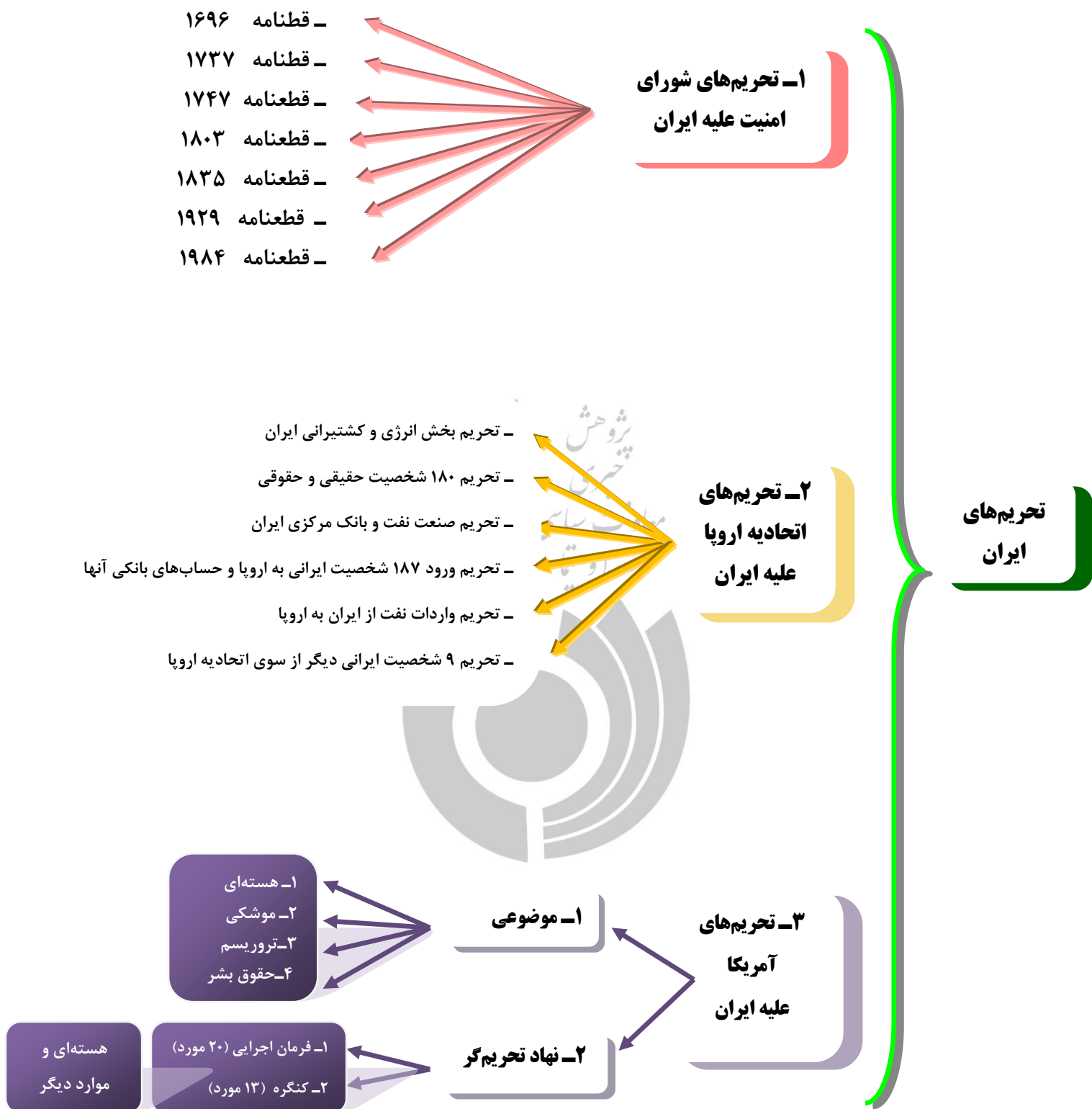
		علت تحریم				سال	فرمان‌هایی اجرایی دولت آمریکا	ردیف
اثرگذاری اقتصادی	وضعیت تحریم	موارد دیگر	حقوق بشر	تروریسم	عدم اشاعه (سلاح کشتار جمعی)			
کم	اصلاح شده	*				۱۹۷۹	۱۲۱۷۰	۱
-	لغو شده	*				۱۹۸۰	۱۲۲۰۵	۲
-	لغو شده	*				۱۹۸۰	۱۲۲۱۱	۳
-	لغو شده	*		*		۱۹۸۷	۱۲۶۱۳	۴
زیاد	قانون شده	*				۱۹۹۵	۱۲۹۵۷	۵
زیاد	قانون شده	*				۱۹۹۵	۱۲۹۵۹	۶
زیاد	قانون شده	*				۱۹۹۷	۱۳۰۵۹	۷
کم				*		۲۰۰۱	۱۳۲۲۴	۸
کم					*	۲۰۰۵	۱۳۳۸۲	۹
کم			*			۲۰۱۰	۱۳۵۵۳	۱۰
کم			*			۲۰۱۱	۱۳۵۷۲	۱۱
زیاد		*				۲۰۱۱	۱۳۵۷۴	۱۲
زیاد	قانون شده				*	۲۰۱۱	۱۳۵۹۰	۱۳
زیاد		*				۲۰۱۲	۱۳۵۹۹	۱۴
کم	قانون شده		*			۲۰۱۲	۱۳۶۰۶	۱۵
کم		*				۲۰۱۲	۱۳۶۰۸	۱۶
زیاد		*				۲۰۱۲	۱۳۶۲۲	۱۷
زیاد	اصلاح شده			*	*	۲۰۱۲	۱۳۶۲۸	۱۸
زیاد					*	۲۰۱۳	۱۳۶۴۵	۱۹
کم				*		۲۰۱۷	۱۳۷۶۹	۲۰

قوانین مصوب کنگره آمریکا علیه ایران (جدول شماره ۴)

		علت				سال	قوانین مصوب کنگره	ردیف
میزان اثر تحریم بر اقتصاد ایران	موارد دیگر	حقوق بشر	تروریسم	عدم اشاعه (سلاح کشتار جمعی)				
کم				*	۱۹۹۲	بودجه دفاعی ۱۹۹۳	۱	
زیاد			*	*	۱۹۹۶	قانون ایسا	۲	
کم	(تغییر نام مورد ۶)			*	۲۰۰۰	قانون عدم اشاعه ایران	۳	
		*	*	*	۲۰۰۶	قانون حمایت از آزادی ایران	۴	
زیاد	*	*	*	*	۲۰۱۰	قانون سیسادا	۵	
کم				*	۲۰۱۱	قانون عدم اشاعه ایران، سوریه، کره شمالی	۶	
زیاد	*		*	*	۲۰۱۱	بخش ۳۱۱ قانون میهن پرستی آمریکا	۷	
زیاد	*		*	*	۲۰۱۱	بودجه دفاعی ۲۰۱۲	۸	
زیاد		*	*	*	۲۰۱۲	قانون کاهش تهدید ایران و حقوق بشر سوریه	۹	
زیاد		*	*	*	۲۰۱۲	بودجه دفاعی ۲۰۱۳ (بخش فرعی D)	۱۰	
زیاد				*	۲۰۱۲	تحریم ۵۰ شرکت و مؤسسه‌های مالی ایران	۱۱	
کم			*		۲۰۱۵	قانون منع آمد و شد	۱۲	
زیاد			*		۲۰۱۶	تمدید قانون ISA	۱۳	

۱ - این اولین مورد تحریمی علیه ایران در دوره زمامداری دولت جدید آمریکا به رهبری دونالد ترامپ است.

دسته‌بندی تحریم‌ها در نگاه کلی

مهم‌ترین تحریم‌های آمریکا، اتحادیه اروپا و شورای امنیت بر ضد ایران

- انتقال پول و منابع مالی به ایران و از ایران به سایر نقاط دنیا
- تحریم همکاری‌ها و مراودات بانکی با ایران
- ممنوعیت بیمه
- تحریم خدمات ارسال پیام‌های مالی (سوئیفت)
- تحریم اعطای حمایت‌های مالی و اعطای اعتبارات و تضمین‌های مالی در تجارت با ایران
- تحریم اعطای وام، کمک‌های مالی و کمک‌های ترجیحی به دولت و نهادهای مالی ایرانی
- تحریم اسکناس، طلا، الماس و فلزات گرانبها
- تحریم واردات نفت و گاز از ایران و ضرورت کاهش تدریجی و پلکانی واردات نفت ایران از سوی چند کشور باقیمانده خریدار نفت ایران
- ممنوعیت واردات محصولات پتروشیمی
- تحریم صادرات تجهیزات کلیدی صنایع نفت، گاز و پتروشیمی
- ممنوعیت سرمایه‌گذاری در صنایع و بخش‌های نفتی، گاز و پتروشیمی
- تحریم‌های مرتبط با کشتیرانی و کشتی‌سازی
- تحریم ترابری و همچنین نقل و انتقال نفت
- تحریم ریال
- تحریم تحویل اسکناس دلار از طرف بانک‌ها و نهادهای مالی به ایران
- ممنوعیت نقل و انتقال عایدات صادراتی و تجاری از خارج به ایران
- تحریم صادرات قطعات آماده اتومبیل به ایران
- ممنوعیت صدور گواهینامه ایمنی هوایی از سوی شرکت‌های سازنده هواپیما و تحریم تعمیر هواپیما و قطعات هواپیماهای ایران
- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- بانک‌های متعدد دیگر مثل سپه، ملت، مسکن، ملی، رفاه کارگران، تجارت، کشاورزی و دی
- هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (ایران‌ایر)
- کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران
- شرکت بازرگانی پتروشیمی
- سازمان انرژی اتمی و سازمان‌های تابعه آن

چالش لغو تحریم‌ها (سرنوشت تحریم‌ها در برجام)

تحریم‌های وضع شده بر ضد ایران به چند دسته تقسیم می‌شوند؛ همانطور که گفته شد از منظر مرجع تحریم‌کننده؛ شورای امنیت سازمان ملل، اتحادیه اروپا و آمریکا (دولت و کنگره) مهمترین مراجع واضع تحریم بر ضد ایرانند. از حیث تنوع و گستردگی، تحریم‌های آمریکا علیه ایران، یکی از وسیع‌ترین تحریم‌های تصویب شده یک جانبه علیه یک کشور است. به دلیل ارتباطات وسیع سیاسی و تجاری با کشورهای مختلف جهان، آمریکا بسیاری از تحریم‌های یک جانبه اش علیه ایران را توانسته عملاً به دیگر کشورها تسری دهد. برای مثال برخی از شرکت‌هایی که عمده سهام آن‌ها متعلق به شرکت‌ها یا سرمایه‌گذاران آمریکایی است، هم عملاً مجبور به پیروی از تحریم‌های آمریکا شده‌اند. همچنین، بسیاری از کشورها و شرکت‌های خارجی نیز از بیم اقدامات تلافی جویانه آمریکا، از جمله محدودیت دسترسی آنها به امکانات و تسهیلات مالی و تجاری آمریکایی، به درجات مختلف از این تحریم‌ها تبعیت کرده‌اند.

اما از منظری دیگر تحریم‌های ایران به دو دسته هسته‌ای و غیر هسته‌ای تقسیم می‌شوند. بر اساس توافقات به دست آمده از مذاکرات ایران و ۵+۱ تنها تحریم‌های هسته‌ای ایران، لغو یا متوقف می‌شود و مابقی (با منشاء حقوق بشر، موشکی و تروریسم) به قوت خود باقی است. به هر صورت با پایان مذاکرات هسته‌ای و دستیابی به برجام، تحریم‌ها دستخوش تغییرات زیادی شد به گونه‌ای که بخشی از آنها به طور کامل در هفته اول دستیابی به برجام لغو شد (تحریم‌های شورای امنیت) بخشی دیگر پس از یک سال به طور کامل لغو شد (تحریم‌های اتحادیه اروپایی) برخی دیگر نیز متوقف شد. (تحریم‌های هسته‌ای آمریکا) اما دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا پس از آنکه در دوره تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری اش، برجام را برای آمریکا بی ارزش بیان می‌کرد، در نهایت در تاریخ ۸ می ۲۰۱۸ (۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷)، خروج آمریکا از برجام را اعلام کرد. بر این اساس وزارت خزانه‌داری آمریکا نیز با صدور دستور العملی بازگشت تحریم‌ها را در دو مقطع ۹۰ روزه (همه تحریم‌ها به جز نفت) و ۱۸۰ روزه (تحریم خرید نفت ایران) را تصریح کرد.